

Sanat eserinin dili kendine hastır

Yazan: SEVİM ETİ

Sanat, kısaca, estetik heyecan uyandıran eserleri bize veren çalışmalara denir. Resim, heykel ve mimarlık sanatlarına «Plâstik sanatlar» aynı zamanda «görsel-visüel sanatlar» da denir.

Sanat toplumların kültür ve geleneklerini dile getiren en etkili ve toplumsal bir araçtır. İnsanlık tarihinde, siyasal, bilimsel ve toplumsal her türlü değişim ve ilerlemede sanat öncülük etmiştir.

İtalyan sanat sarhiçisi MARRANGONİ, «Bizzat alay etmek bile sanattır» demektedir. Bu yüzden onca, Peygamberler ve ünlü politikacılar bile sanatçı sayılabilir. Çünkü olmasalardı, kendilerini hiç bir zaman halka kabul ettiremeyeceklerdi... Ne varki onlara yorulan sanat, onların sadece yaptıklarında, yani eylemlerinde değil, yaptıkları ya da söylediklerini kabul ettirme şekillerindeki «üs-

lüpta»dır. Çünkü insanlar hayatta eyleme değil, genellikle yapılan hareketlerin uslubuna kapılıp önemsiyorlar. Sanat konusunda ise tam tersine..

Bir resim, ya da heykelin anlatılış şekline yani «uslubuna» aldırıyor, ya da farkına varmıyor da, o resim ya da heykelin ne söylediğini soruyorlar.

Bu davranış, halkın sanatla ilgisinin eksik olmasından örne çıkmaktadır. Sanatın halk tarafından anlaşılmasında, insanların sanat eserleriyle yakınlaşmalarıyla mümkün olabileceği mutlakdır. Ancak gerçek sanat eserleriyle.. Yoksa, birçok ülkelerde olduğu gibi bizde de kaliteli ve kalitesiz bir takım sanat sergileri açılmaktadır.

Fakat çoğunlukla kalitesiz.. Diğer taraftan açılan bu sergiler ve sanatçılar hakkında tesadüfen bazı gazete ve dergilerde bazı yazılar ve fotoğraflar da çıkmakta, yani reklâmı yapılmaktadır. Tıpkı eline saman çöpü alanın resim sergisi açması ve çok kere bir çok yarım organın da birden reklâmının yapılması gibi, sanatla en ufak bir ilintisi olmayan kişilerde plâstik sanat olayları hakkında fikir yürütüyorlar. Dolayısıyla bir çok olumsuz sanat olayının reklâmı da bu kişiler tarafından yapılarak halkımıza duyuruluyor. Gerçek sanat olaylarının ve gerçek sanatçıların isimleri ise tesadüfen duyuruluyor, yoksa atlanıp geçiliveriyor.. Tıpkı sinema gibi.. Gerçek sanat de-

Büyük Hollandalı ressam Rembrandt'ın kendi portresi

ğeri olan filmler tesadüfen a fişte kalırsa kalıyor, sanat değeri olmayan bir film ise haftalarca devam ediyor. Böylece sanatla halk arasındaki ayrılık ve anlaşmazlık sürüp gidiyor, gidecektir de..

Sanat bakılır bakılmaz anlaşılabilir bir içe doluştan ibaret değildir. Her sanatçının ve sanat ekolünün kendince anlatım araçları vardır. Bir sanat eserinden zevk duyabilmek için önceleyn, onu yapan sanatçının anlatım araçlarını yani uslubunu meydana getiren unsurları yani sanatın öz dilini bilmemiz ve anlamamız gereklidir.

Bir eserin güzelliğini duyan form ve uslüptür. Çirkin bir insanı ressam öyle bir i-

sık altında görecektir, ona öylesine bir anlam kazandıracaktır ki, eser tabiattan tüm ayrı lirik bir güzelliğe sahip olacaktır.

İşte bir, eser meydana getirirken ya da seyrederken daima bu lirik-sanatkarane güzelliği yaratmak ve aramağa çalışmak gerektir. Bir eserdeki lirik güzelliği görebilmek için de, doğal örtülerin kalkması ve yerine form dünyasına girebilmelidir. Eğer sadece muhavaya kapılırsak, formu görmemize imkân yoktur. O zaman da lirik güzelliğe varamayız. Bir sanat eserindeki başarı ise, biçim ve özün kusursuz şekilde bağdaşabilmiş olmasıdır. Gelecek yazımızda form ve muhtevadan söz edeceğiz.

Hans Arp'ın «Sessizlik» adlı soyut heykeli